

Fig. 16. U 310. Harg, Skånela sn.
Efter teckning av Bureus.

Fig. 17. U 310. Harg, Skånela sn.
Efter teckning av Rhezelius.

saknas; ett skiljetecken $\times$ efter 5 i; efter 12 o saknas sk; 18 i; sk $\times$ efter 40 t; efter 48 t ett sk $\cdot$; intet sk efter 51 n och 55 s. — Celsius: 1 e, 18 e; efter 40 t ett skiljetecken $\cdot$. — Dybeck: Intet sk vid inskriftens början. 1 e, 18 i; efter 40 t ett skiljetecken $\times$. — Brate: 1 e, 18 e; efter 40 t ett sk $\times$.

Bureus översätter, egendomligt nog, i F a 10:2 ordet **bro** med »grifft», men i F a 5 riktigt med »pontem». Celsius anmärker vid sitt besök den 5 juni 1727: »Här är en gammal och förfallen stenbro, item en träbro nyligen anlagd nedan för qvarn, där nu landsvägen är.» Den bro, som Estrid har låtit göra, var sannolikt en fribro över vattendraget vid Harg.

Ragnvald har troligen icke varit Estrids egen son. Inskriften skulle i så fall ha haft antingen **sun sin** »sin son» eller **sun þaina** »deras son».

U 310 är utan tvivel ristad samtidigt med U 309 och av samme ristare.

311. Harg, Skånela sn.

Pl. 6, 7.

Litteratur: B 559, L 435, D 2:126. J. Bureus, Runakänslanäs Lärspan (1599), F a 6 s. 55 (Bureus), 212 (Rhezelius), F a 5 n:r 340, F a 1 s. 76, F a 10:2 n:r 21; J. H. Rhezelius, Fl 2 n:r 47; Ransakningarna 1667—84; O. Vereelius, Manuductio ad Runographiam (1675), s. 58; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 182; O. Celsius, SR 1, s. 198, 387, 2, s. 594, 595; N. R. Brocman, Sagan om Ingvar Widtfarne (1762), s. 234 f.; F. Burman i Nova Acta R. Soc. Scient. Ups., Vol. 5 (1792), s. 307; UFT h. 6 (1877), s. 23; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 109, Anteckningar (ATA); H. Schück, Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien 1 (1932), s. 45, 50.

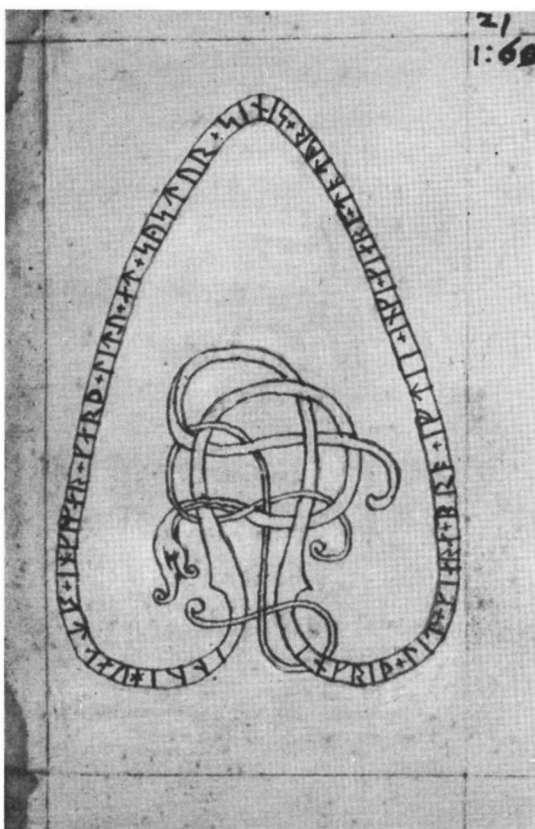

Fig. 18. U 311. Harg, Skånela sn.
Efter teckning av Bureus.

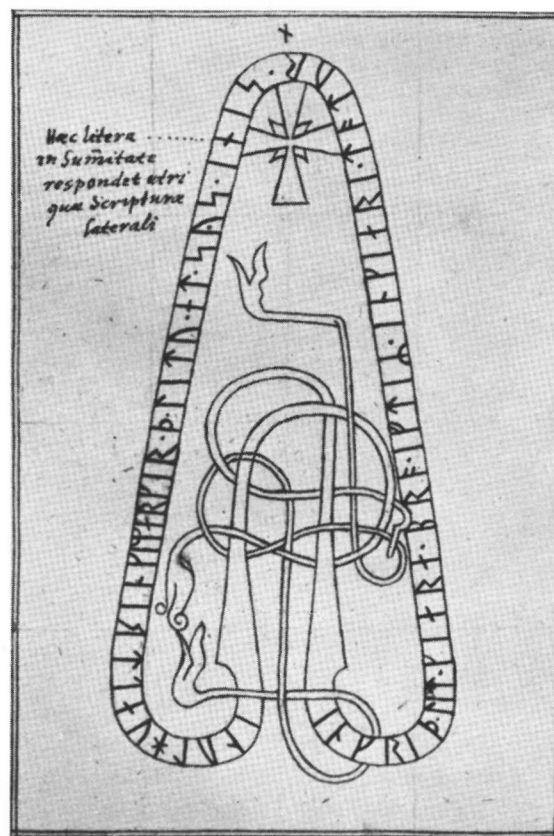

Fig. 19. U 311. Harg, Skånela sn.
Efter teckning av Rhezelius.

Äldre avbildningar: Bureus, teckning (F a 10:2), kopparstick (F f 6 n:r 140 och 218); Rhezelius, teckning (F 1 2); träsnitt av okänd i Verelius' *Manuductio*; P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i *Monumenta* 3 och B 559); Dybeck a. a.; Brate foto 1908 (ATA).

Ristning å en berghäll i Hargs forna kvarndamm, 2,5 m. SSÖ om U 310 och 4,5 m. SSV om U 309. Hällen sluttar åt N. Ristningens höjd 1,60 m., bredd (nedtill) 0,87 m. Ristningen är tämligen tydlig och väl bevarad.

Ristningen innehåller två inskrifter, vilka börja nedtill på var sin sida och mötas upptill, så att sista runan 39 n är gemensam för båda. Inskriften på h. sidan skall förmodligen läsas först. Runorna äro här vända utåt och stå sålunda på den yttre slinglinjen. Detsamma är fallet med första namnet i vänstra slingan. Runorna bli därför här omvända, »vänderunor». Den övriga delen av inskriften på v. sidan har runorna vända inåt; de stå sålunda på den inre slinglinjen.

Inskrift:

inkrip · lit · kiara · bro · iftir · inkikiari · totur · sin
5 10 15 20 25 30 35

inkihualtr · inkimar · karl · litu · at · systur s · i[n]
40 45 50 55 60 65 70 39

Ingrid let göra bro æftir Ingigær[ð]i, dottur sin[a]. Ingivaldr, Ingimarr, Karl letu at systur sin[a].

»Ingrid lät göra bron efter Ingegärd, sin dotter. Ingevald, Ingemar [och] Karl läto [göra bron] efter sin syster.»

Till läsningen: Intet sk vid inskrifternas början. Icke stungna äro 3, 10, 25, 27, 42, 52 **k**, 18 **i**. I 68 **y** finnes en liten fördjupning, som sannolikt är huggen. H. bst i 32 och 34 **t** utgår från slinglinjen ett stycke t. h. om hst. 53 **i** är inträngt mellan 52 **k** och 54 **m**, uppenbarligen tillagt efteråt. Efter 72 **r** finnes intet sk, men väl efter 73 **s**.

Bureus (F a 6 och F a 10:2): 22 **i**; sk efter 26 **i**; 54 **k** (i F a 10:2 rättat till **m**); 60 **i** (i F a 10:2 rättat till **p**), 68 **y**. Rhezelius (F a 6 och F l 2): 54 **m**, 58 **i** (F a 6: **a**), 60 **p**, 68 **y** 69—72 **stur** saknas. På Runtavlan har Bureus: 22 **i**, 23—31 **iniikirp**, 54 **k**, 60 **i**. I F a 5 har Bureus 23—31 **inkikirp**, 57—60 **karp**. — Verelius: 21 **i** saknas; 31 **p** (23—31 **inkikiarp**), 60 **p** (57—60 **karp**), 68 **u**. — Hadorph och Helgonius: 31 **i**; 53 **i** saknas; 60 **i**; 65—66 **iel**; 67—72 **sus×tur**. — Celsius: 18 **e**, 31 **i**, 60 **i**, 68 **u**. — Dybeck: 31 **i**, 67—72 **sus×tur**. — Brate: 31 **i** (»Det **p**, som fattas uti **ikikiari**, för vilket man väntar ***inkikiarpi**, finnes ingenstädes tillsatt»); 68 **u**.

Redan Bureus har uppfattat 23—31 **inkikiari** som en form av namnet *Ingigærdr*, ack. *Ingigærði*. Ristaren synes ha hoppat över ett **p** efter 30 **r**. Brate (*Runverser*, s. 128 noten) tänker sig en annan förklaring: i nom. sg. *Ingigærdr* kunde **ð** bortfalla (**ikker** L 664, jfr **porker** *Þorgærdr* U 14, **askir** U 318, **hulmkir** U 326, **uikr** U 351), och till den nya formen *Ingigær(r)* kunde bildas en ack. *Ingigæri*, här tecknad **inkikiari**.

Ett stumt **h** är ristat i namnet 40—49 **inkihualtr**. Liknande förekommer i andra inskrifter av Öpir, t. ex. U 104, 252. Om formen **sin** i stället för **sina** hos Öpir se U 252.

Ingrid och hennes tre söner omtalas även i inskriften U 306 vid Dal, ett par km N om Hargs kvarn.

F. Burman, som funnit inskriften bland Bureus' samlingar, anser emellertid, att den måste vara en annan än den som återgivits i B 559: »Sensus inscriptionis in hoc lapide perquam similis est illi, qui N:o 559 in Collectione Göransoniana exstat. Hunc vero alium esse, ex diversa ejus icone calchographica, patet.»

U 311 är med säkerhet ristad av Öpir, såsom också Brate har antagit. U 311 är yngre än de båda andra ristningarna vid Hargs kvarn, U 309 och 310. Frågan är då, om det är samma bro som avses i U 310 och 311, så att Ingrid och hennes söner ha låtit på nytt istandsätta den bro, som förut byggts av Estrid och hennes söner, eller om det är två olika broar.

I inskriften på h. sidan underförstås efter ordet **litu** från det föregående orden **kiara bro**.

312. Harg, Skånela sn.

Pl. 9.

Litteratur: B 98, L 439, D 2:129. J. Bureus, Runakänslanäs lärspan (1599), F a 6 s. 53 (Bureus), 55, 212 (Rhezelius), F a 5 n:r 341, F a 1 s. 77; J. H. Rhezelius, F l 2 n:r 43; J. Peringskiöld, F l 5:1 n:r 6, Monumenta 3, bl. 183; O. Celsius, SR 1, s. 388, 2, s. 95; UFT h. 6 (1877), s. 24; E. Brate, Skansens runstenar (i: Meddelanden från Nordiska Museet 1897), s. 6, 10, Sverges runinskrifter (1922), s. 119, Svenska runristare (1925), s. 88, Anteckningar (ATA); H. Schück, Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien 1 (1932), s. 46, 50.

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning (F l 2); Peringskiöld, teckning (F l 5:1), träsnitt (i Monumenta 3 och B 98); Dybeck a. a.; Brate foto 1909 (ATA).

Runstenen står rest o. 300 m. NÖ om Hargs mangårdsbyggnad vid västra sidan av en gärdesväg, som går norrut från gården. Den har, enligt uppgift i början av 1900-talet, flyttats hit från sin ursprungliga plats V om landsvägsbron över Hargsån, på södra sidan av ån, där den gamla bron har varit.

Stenen fanns enligt Bureus (F a 6) »Nedhan Hargz qarnar», (F a 5) »Nedhan före wid Stenbron», enligt Rhezelius (F a 6) »Widh Harbo Örn eler stenbron». Peringskiöld (F l 5:1): »Wijd Hargs åhn och gambla broon, gent emot en söndrug steen, Hammarby Sochn.» Med den söndriga stenen avses uppenbarligen U 317. B 98: »Hargs ån.» Celsius, som besökte platsen den